

Sygn. akt VIII U 500/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 r. w Gliwicach

sprawy E. K., J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zapłatę zaległych składek

na skutek odwołania E. K., J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 30 stycznia 2014r. **nr** (...)

z dnia 5 lutego 2014r. **nr** (...)

1. oddała odwołania;

2. wnioski odwołujących o rozłożenie płatności należności z tytułu składek na raty przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z..

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 500/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 stycznia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na art. 83 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.), ustalił dla płatnika składek J. K. wysokość zaległych składek:

- składki na ubezpieczenia społeczne za okres od listopada 2009r. do grudnia 2011r. w kwocie 109.717,60 zł plus odsetki w kwocie 43.553 zł, koszty upomnień w kwocie 144,40 zł i koszty egzekucyjne w kwocie 3.169,90 zł;

- składki na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2009r. do grudnia 2011r. w kwocie 26.797,65 zł plus odsetki w kwocie 10.532 zł, koszty upomnień w kwocie 96,80 zł i koszty egzekucyjne w kwocie 755,80 zł;
- składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 2009r. do grudnia 2011r. w kwocie 9.144,43 zł plus odsetki w kwocie 3.671 zł, koszty upomnień w kwocie 114,40 zł i koszty egzekucyjne w kwocie 253,00 zł.

Natomiast decyzją z dnia 5 lutego 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na art. 83 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 11442 ze zm.), ustalił dla płatnika składek E. K. wysokość zaległych składek:

- składki na ubezpieczenia społeczne za okres od września 2011r. do maja 2012r. w kwocie 736,10 zł plus odsetki w kwocie 157 zł;
- składki na ubezpieczenie zdrowotne za okres od września 2011r. do maja 2012r. w kwocie 2.045,14 zł plus odsetki w kwocie 490 zł;
- składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za maj 2012r. w kwocie 51,83 zł plus odsetki w kwocie 10 zł.

W uzasadnieniach decyzji organ rentowy wskazał, że płatnicy składek J. i E. K. byli zobowiązani do opłacania comiesięcznych składek na poszczególne ubezpieczenia oraz, że od składek nieuiszczonych w terminie naliczane są odsetki za zwłokę.

Od powyższych decyzji J. i E. K. wnieśli odwołania.

W szczególności zarzucili, że uniemożliwiono im czynny udział w postępowaniu przed organem rentowym, a zaskarżone decyzje nie przedstawiają sposobu wyliczenia zadłużenia, a co za tym idzie nie wskazano, czy opłaty z tytułu należnych składek zostały przez ZUS właściwie zaksięgowane na poszczególnych kontach. W związku z powyższymi zarzutami wnieśli o wstrzymanie bądź cofnięcie tych decyzji.

Na rozprawie w dniu 13 maja 2014r. J. K. reprezentujący także żonę E. K. nie kwestionował samego faktu istnienia spornych zaległości, a także ich wysokości ustalonych przez ZUS. Podnosił jedynie, że zamierzali z organem rentowym zawrzeć układ ratalny i w tym celu prowadzili już pewne rozmowy z pracownikiem tego organu, który wskazał im, że w sprawie określenia zaległości musi być w pierwszej kolejności wydana decyzja, która następnie zostanie skierowana do Sądu, a w następnej kolejności będzie można rozważyć zawarcie układu ratalnego. Ostatecznie podtrzymał odwołania, a dodatkowo wniósł o rozłożenie ich zaległości składkowych na raty.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując swe dotychczasowe stanowisko. ZUS wskazał, że odwołujący nie przedstawili żadnych dowodów mogących świadczyć o innej niż ustalona w zaskarżonych decyzjach, wysokości zaległości składkowych. Nadto organ rentowy podkreślił, że odwołujący zostali skutecznie zawiadomieni o wszczęciu postępowań dotyczących określenia ich zaległości za sporne okresy oraz o możliwości wzięcia udziału w tych postępowaniach, a także o ich zakończeniu. Równocześnie ZUS zaznaczył, że dotychczas odwołujący nie zgłosili formalnych wniosków o rozpatrzenie możliwości zawarcia układu ratalnego.

Sąd ustalił:

Ubezpieczony J. K. od 1994r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. W ramach tej działalności zatrudnił od 7 do 10 pracowników. Działalność ta została z dniem 31 maja 2012r. zawieszona przez odwołującego.

Ubezpieczona E. K. od 2009. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. W ramach tej działalności zatrudniała od 1 do 2 pracowników. Działalność ta została z dniem 31 maja 2012r. zawieszona przez odwołującą.

Z tytułu prowadzonych działalności gospodarczych odwołujący byli zobowiązani opłacać składki na ubezpieczenie społeczne zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych zarówno jako płatnik składek jak i za zatrudnianych pracowników.

Firmy obojga odwołujących ściśle ze sobą współpracowały, miały jedną siedzibę i wzajemnie się zazębiający przedmiot działalności, tj. działalność reklamową.

W związku z podjętą dość znaczną, wspólną inwestycją, która nie odniosła oczekiwanych korzyści obie firmy poniosły znaczne straty finansowe, z tym, że firma odwołującej, jako mniejsza i zatrudniająca mniejszą ilość pracowników była w stanie realizować swoje zobowiązania składkowe do sierpnia 2011r. Zaś firma odwołującego, na skutek zablokowania rachunków bankowych i postępowania komorniczego, już w listopadzie 2009r. utraciła możliwość regulowania należności składkowych.

Następnie obie firmy weszły w kooperację ze znacznym inwestorem, który przywrócił im płynność finansową i w chwili obecnej zaistniała możliwość spłaty spornych zadłużeń. Jednakże wysokość tych zadłużeń uniemożliwia jednorazową ich spłatę. Z kolei prowadzone przez organ rentowy postępowanie egzekucyjne w znacznym stopniu utrudnia obecnie odwołującym odzyskanie pełnej płynności finansowej i podjęcie próby wcześniejszej spłaty spornych zadłużeń.

W toku procesu Sąd ustalił, że pismami z dnia 25 listopada 2013r. ZUS zawiadomił ubezpieczonych o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy. ZUS wezwał ubezpieczonych w charakterze stron do złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn nieuregulowania składek w wyliczonej wysokości.

Pismem z dnia 13 grudnia 2013r. ZUS zawiadomił ubezpieczonych o zakończeniu postępowania dowodowego, pouczając ich o treści art. 10 § 1 k.p.a., zgodnie z którym ubezpieczony ma możliwość zapoznania się z aktami sprawy i wypowiedzenia się na temat zebranych dowodów i materiałów.

W dniu 30 stycznia 2014r. ZUS wydał pierwszą zaskarżoną decyzję ustalając dla ubezpieczonego J. K. wysokość zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za wskazane w decyzji okresy łącznie na kwotę główną 145.659,68 zł wraz z odsetkami liczonymi na dzień wydania decyzji w łącznej kwocie 57.756 zł.

Z kolei w dniu 5 lutego 2014r. ZUS wydał drugą zaskarżoną decyzję ustalając dla ubezpieczonej E. K. wysokość zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za wskazane w decyzji okresy łącznie na kwotę główną 2.833,07 zł wraz z odsetkami liczonymi na dzień wydania decyzji w łącznej kwocie 657 zł.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego i wyjaśnień odwołującego J. K. na rozprawie w dniu 13 maja 2014r.

Zebrane dowody Sąd uznał za wystarczające i mogące być podstawą ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia sprawy. Ubezpieczeni nie składali wniosków dowodowych, nie przedłożyli również żadnych dowodów opłacenia składek ani podważających ich wysokość ustaloną przez ZUS. Ostatecznie, na rozprawie w dniu 13 maja 2014r., odwołujący nie kwestionowali obowiązku opłacania składek ani ich wysokości a ograniczyli się wyłącznie do kwestionowania sposobu prowadzenia postępowania przed organem rentowym, którego efektem było wydanie zaskarżonych decyzji.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonych E. i J. K. nie zasługują na uwzględnienie.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, regulują przepisy ustawy

z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.), zwanej ustawą systemową. Zgodnie z art. 1 ustawy ubezpieczenia społeczne obejmują ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe i ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 5 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt. 4 ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Obowiązek ubezpieczenia powstaje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą spoczywa na tej osobie (ust.3).

Natomiast po myśli art. 17 w związku z art. 46 ustawy, płatnik składek obowiązany jest według zasad wynikających z przepisów niniejszej ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Rozliczenie składek oraz wypłaconych przez płatnika w tym samym miesiącu świadczeń następuje w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA.

Po myśli art. 47 ustawy płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc.

Zgodnie z treścią art. 18 ust. 8 omawianej ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Natomiast zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą wynika z art. 66 ust 1 pkt 1 lit.c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.). Zgodnie z art. 81 ust 2 podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Z kolei na podstawie art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2008r. nr 69, poz. 415 ze zm.), osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą jest zobowiązana do opłacania obowiązkowych składek na Fundusz Pracy ustalonych od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Sąd podkreśla, iż z cytowanych wyżej przepisów wynika, że to na ubezpieczonych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą jako na płatnikach składek ciążył obowiązek dokonania w swoim imieniu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego. Nadto ciążył na nim obowiązek składania na bieżąco deklaracji rozliczeniowych, korekty ewentualnych nieprawidłowości oraz opłacania należnych składek. W wypadku zaś niedopełnienia obowiązku opłacania składek w prawidłowej wysokości, ZUS miał prawo ustalić wymiar składki z

urzędu, w tym ustalić wysokość składek zaległych. W myśl art. 83 ust 1 pkt 3 ustawy systemowej ZUS wydaje bowiem decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących m.in. przebiegu ubezpieczeń w tym również ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

W przedmiotowej sprawie nie było kwestią sporną, że skarżący są płatnikami składek. Odwołujący nie kwestionowali samego obowiązku opłacania składek. Ostatecznie też odwołujący nie kwestionowali również wysokości składek ustalonych przez organ rentowy. Niemniej jednak Sąd wskazuje, że materiał dowodowy nie podważył w żaden sposób wskazanej przez ZUS wysokości zaległości.

Ubezpieczeni nie składali żadnych wniosków dowodowych, nie przedłożyli również żadnych dowodów opłacenia składek ani podważających ich wysokość ustaloną przez ZUS, nie ustosunkowali się też do wyliczeń organu rentowego odnośnie wymiaru składek na poszczególne rodzaje ubezpieczenia.

Sąd podkreśla, że ubezpieczeni mieli możliwość zarówno zapoznania się z wyliczeniami ZUS jak i ustosunkowania się do nich nie tylko w toku postępowania sądowego, ale już na etapie postępowania przed organem rentowym. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, byli informowani przez ZUS o toczącym się postępowaniu mającym na celu ustalenie wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek (pisma ZUS z dnia 25 listopada 2013r. i 13 grudnia 2013r.), byli pouczeni o treści art. 10 § 1 k.p.a., tj. o prawie do zapoznania się ze zgromadzonym przez organ rentowy ZUS materiałem dowodowym i wypowiedzenia się na temat zebranych dowodów i materiałów. Ubezpieczeni mimo otrzymania zawiadomień, nie skorzystali z takiej możliwości.

Sąd zwraca uwagę, iż to na odwołujących, a nie na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia, że kwoty składek zostały obliczone i opłacone w nieprawidłowej wysokości. Jedną z zasad w postępowaniu cywilnym, a takim również jest postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych, jest bowiem zasada kontrydiktoryjności. A zatem to na stronach spoczywa ciężar dowodzenia swoich racji.

W myśl art. 6 kodeksu cywilnego, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zatem w niniejszej sprawie ciężar udowodnienia, że decyzja ZUS jest nieprawidłowa spoczywa na odwołujących. Tymczasem ubezpieczeni zachowali się w sposób bierny, ograniczając się w istocie jedynie do negowania zaskarżonej decyzji i do zarzutu niewłaściwie przeprowadzonego postępowania przed organem rentowym, nie wnosząc żadnych merytorycznych zarzutów i nie składając żadnych wniosków dowodowych na obalenie twierdzeń ZUS. Natomiast w aktach organu rentowego znajdują się wyliczenia, na podstawie których wydano zaskarżone decyzje. W ocenie Sądu, brak podstaw do kwestionowania dokonanych przez ZUS wyliczeń.

Równocześnie Sąd zauważa, iż w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych badaniu podlegają ewentualne wady materialnoprawne decyzji organu rentowego, zaś kwestia wad formalnych takiej decyzji spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostaje poza przedmiotem rozpoznania Sądu Ubezpieczeń Społecznych. Należy wskazać w tym zakresie, iż z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że Sąd Ubezpieczeń Społecznych jako sąd powszechny może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym cechy aktu administracyjnego. W związku z powyższym Sąd nie skupia się na prawidłowości postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego przez ZUS, bowiem we własnym zakresie przeprowadza takie postępowanie, w oparciu o dowody zawnioskowane przez strony postępowania, w zakresie ustalenia, czy zgodnie z obowiązującymi przepisami w spornych okresach istniał obowiązek podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

W konsekwencji należało uznać, że ZUS prawidłowo – na podstawie art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – wydał w niniejszej sprawie decyzje ustalające wysokość zaległych składek oraz wysokość odsetek. Zgodnie bowiem z art. 23 ust. 1 ustawy, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki

za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.).

Z kolei ubezpieczeni nie wykazali, że opłacili należne składki.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, iż zaskarżone decyzje organu rentowego są prawidłowe i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., w punkcie pierwszym sentencji wyroku oddalił odwołania od obu zaskarżonych decyzji.

Sąd miał również na uwadze, że narozprawia w dniu 13 maja 2014r. odwołujący złożyli do protokołu nowy wniosek skierowany do (...) Oddział w Z.

w przedmiocie rozpoznania możliwości rozłożenia ich zaległości składkowych na raty.

Stosownie do treści art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 25 maja 1999r. (II UKN 622/98), iż nie jest możliwe merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd z pominięciem organu rentowego i bez umożliwienia ustosunkowania się przez ten organ, jako powołany do podejmowania decyzji w pierwszej instancji w przedmiocie ewentualnych uprawnień wnioskodawcy. Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. W rzeczywistości bowiem, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, nie działa w zastępstwie organu rentowego i nie ustala prawa do świadczeń.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. art.477¹⁰ § 2 k.p.c. postanowił jak w punkcie drugim sentencji.

(-) SSO Mariola Szmajduch